

Tēzes virsraksts: Par iestādi kā juridisku personu Civillikuma 1407.panta izpratnē; valsts atbildība par tās iestāžu amatpersonu prettiesisko rīcību; morālā kaitējuma atlīdzināšana par sakropļojumu vai izķēmojumu

Tēze Nr.1: Par iestādi Civillikuma 1407.panta izpratnē atzīstama patstāvīga jeb autonoma valsts iestāde. Tiešās pārvaldes iestādes nav iestādes Civillikuma 1407.panta izpratnē, un tām nav juridiskas personas statusa, jo tās savā darbībā pārstāv valsti. Privāttiesiskās saistības tiešās pārvaldes iestādes iegūst nevis patstāvīgi, bet gan valsts vārdā.

Tēze Nr.2: Valsts ir atbildīga par tās iestāžu amatpersonu prettiesisko rīcību. Apstākļi, ka valsts amatpersona par savu rīcību notiesāta ar spriedumu krimināllietā, var ietekmēt vienīgi valsts tiesības celt regresa prasību pret tās amatpersonām, taču neietekmē valsts atbildību pret trešajām personām.

Tēze Nr.3: Civillikuma 2349.pants ir tiesiskais pamats morālā kaitējuma atlīdzināšanai par sakropļojumu vai izķēmojumu. Ja persona noteiktā laika posmā ir izjutusi garīgas ciešanas sakarā ar radušos sakropļojumu vai izķēmojumu, tad viņa ir tiesīga saņemt par to atlīdzinājumu. Laika posms, kādā saglabājas miesas bojājuma sekas izkropļojuma vai izķēmojuma veidā, var būt papildu kritērijs morālā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanai, taču tas nevar būt pamats secinājumam, ka persona nav tiesīga saņemt atlīdzinājumu vispār.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Civillietu departamenta

2010.gada 24. novembra

S P R I E D U M S

Lietā Nr. SKC-226/2010

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs   senators referents A.Laviņš

senators K.Torgāns

senators N.Salienieks,

piedaloties G.R. un M.S. pārstāvjiem advokātam Aldim Gobzemam un advokātam Dainim Lasmanim, Iekšlietu ministrijas pārstāvei I.Ļ. un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvim I.O.,

atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu sakarā ar G.R. un M.S. kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 30.aprīļa spriedumu G.R. un M.S. prasībā pret Latvijas Republiku Iekšlietu ministrijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta personā ar trešajām personām V.G., I.I. un P.Z. par zaudējumu piedziņu un morālā kaitējuma atlīdzību.

Aprakstošā daļa

[1] 1997.gada 28.jūnijā Talsos notika Iekšlietu ministrijas organizētie ugunsdzēsēju un policijas svētki. Pasākuma laikā tika izplatīts paziņojums, ka ir iespējams apskatīt pilsētas panorāmu no augstuma - pacelties ar ugunsdzēsēju autoceltni. Auto pacēlāja apkalpe uzsāka cilvēku pacelšanu, bet septītajā pacelšanas reizē deformējās auto pacēlāja strēle un notrūka grozs, kā rezultātā 9 bērni gāja bojā, bet 21 cilvēks guva smagus, vidēji smagus un vieglus miesas bojājumus. Cietušo vidū bija arī G.R., kurš guva smagas kombinētas galvas, ķermeņa un ekstremitāšu traumas.

Valsts darba inspekcijas Bīstamās iekārtas avārijas izmeklēšanas aktā, Drošības tehnikas un darba drošības ekspertu komisijas 1997.gada 21.jūlija atzinumā un Tehniskās ekspertīzes slēdzienā konstatēts, ka Iekšlietu ministrija un tās pārraudzībā esošais Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (turpmāk – VUGD) pieļāvuši rupju nolaidību attiecībā pret prasītāja veselību, kas izpaudās posmveida auto pacēlāja AKP-30 groza maksimālās celstspējas prettiesiskā pārsniegšanā.

[2] Sakarā ar minēto nelaimes gadījumu pie kriminālatbildības saukti VUGD darbinieki V.G. un I.I., kā arī amatpersona P.Z.

[3] G.R. un M.S. 2007.gada 27.jūnijā cēluši Rīgas apgabaltiesā prasību pret Latvijas Republiku Iekšlietu ministrijas un VUGD personā par zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu. Prasība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Ņemot vērā, ka par nelaimes gadījumu notiesātās personas rīkojās VUGD vārdā, kas ir valsts pārvaldes iestāde, Latvijas Republikai ir jāatlīdzina tās darbinieku un amatpersonu radītie zaudējumi M.S.un G.R.

[3.2] Saskaņā ar Civillikuma 2347.panta otro daļu automašīna ar auto pacēlāju ir uzskatāma par paaugstinātas bīstamības avotu. Auto pacēlājs AKP-30 nodots VUGD lietošanā. Tā kā VUGD nav juridiskās personas statusa, tas nevar būt par atbildētāju civilprocesā, tāpēc G.R. nodarītais kaitējums ir jāatlīdzina sākotnējai publisko tiesību juridiskai personai – Latvijas Republikai.

[3.3] Nelaimes gadījuma brīdī spēkā bija konstitucionālais likums „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi”. Ar šā likuma 37.panta otro daļu Latvijas Republika bija apņēmusies aizsargāt ikviena tās iedzīvotāja veselību, tostarp G.R. un M.S. veselību.

[3.4] Civillikuma 2347.panta tiesiskās sekas aptver iespēju prasīt zaudējumu atlīdzību. Savukārt, Civillikuma 2349.pants paredz atlīdzības noteikšanu pēc tiesas ieskata, ja miesas bojājuma sekas bijušas sakropļojums vai izķēmojums. Vadoties no minētajām normām secināms, ka par sakropļojumu un izķēmojumu, kas iegūts no paaugstinātas bīstamības avota, cietusī persona var prasīt arī morālā kaitējuma atlīdzību.

1997.gada 28.jūnija nelaimes gadījumā prasītājs ieguvis sakropļojumu (labās rokas un plaukstas funkcionālo nespēju un funkcionālas problēmas mugurkaulā), un labās rokas izķēmojumu (roka atkarājas vairumam cilvēku nepatīkamā veidā). Latvijas Republikai ir pienākums atlīdzināt morālo kaitējumu par tās amatpersonas un darbinieku radīto sakropļojumu un izķēmojumu, kā arī par šādā veidā radītām fiziskām un garīgām ciešanām. Turklāt pārdzīvojumi un ciešanas sakarā ar traģisko notikumu nodarīja kaitējumu arī M.S. veselībai.

[3.5] Civillikuma 2349.pantā paredzētā atlīdzība par sakropļojumu un izķēmojumu tiesai jānosaka atbilstoši Civillikuma 5.pantam, kas attiecināms arī uz gadījumiem, kad valsts ir atbildīga par nodarīto kaitējumu. Prasītāju ieskatā, atlīdzības apmērs G.R. nosakāms Ls 350 000, kas sasniegs taisnīguma, prevencijas un samierināšanas mērķi, jo nelaimes gadījuma rezultātā G.R. piedzīvoja spēcīgas fiziskas ciešanas, ko radīja smagi miesas bojājumi, kas vienlaikus nopietni apdraudēja viņa dzīvību. Ilgstošas fiziskas ciešanas G.R. pārdzīvoja arī visā ārstniecības un rehabilitācijas procesā. Pēc kritiena prasītājam veiktas vairākas operācijas. 1997.gada jūlijā prasītājam veiktas atkārtotas operācijas ar asins preparātu pārliešanu un no minētā gada novembra prasītājam parādījušās izmaiņas aknu provēs. 1998.gadā prasītājam noteikta diagnoze — hronisks hepatīts B. Pēc uzsāktās terapijas bija vērojama uzlabošanās, bet pēc izteikti smagas fiziskas slodzes 1998.gada 9.jūnijā stāvoklis pasliktinājās — parādījies izteikts nogurums, miegainība, anoreksija, savukārt garīgās ciešanas izpaudās kā mokas, raizes, nemiers, bēdas, skumjas, emocionāls šoks, psihiskā un garīgā stāvokļa izmaiņas, zaudēta pilnvērtīga dzīve un zaudēts dzīvesprieks.

Prasītājs sakropļojumu un izķēmojumu guva 10 gadu vecumā, kad vienaudžu tolerance izpaužas nepilnīgi un viņu attieksmē parādās neiecietība. Iegūtais sakropļojums prasītājam apgrūtināja zināšanu apguves procesu un samazināja iespējas iesaistīties skolas un ārpusskolas izklaidējošajās un fiziskajās aktivitātēs. Nelaimes gadījums ir radījis prasītājam grūtības profesijas izvēlē, jo minēto sakropļojumu dēļ G.R. nevar strādāt darbu, kurā ir nepieciešams pilnvērtīgi izmantot abas rokas, turklāt veselības stāvoklis nav atjaunojies tādā apmērā, kāds tas bija pirms 1997.gada 28.jūnija nelaimes gadījuma. Labo roku prasītājs joprojām nevar pilnvērtīgi lietot un tā nedabīgi atkarājas.

[3.6] Atbildētājas prettiesiskas rīcības rezultātā M.S. nodarīti zaudējumi Ls 12 041,68 apmērā. Lai nodrošinātu dēlam pienācīgu aprūpi un psiholoģisko atbalstu, prasītājam nācās

uzturēties kopā ar dēlu gan ārstniecības procesā slimnīcā, gan mājās, turklāt viņai radās izdevumi saistībā ar dēlam veicamajām operācijām Šveicē. Arī pašai prasītājai nelaimes gadījuma rezultātā bija nepieciešama ārstēšana - viņa saņēma antidepresantu terapiju.

M.S. atlīdzināms arī morālais kaitējums Ls 50 000 apmērā, jo viņa smagi pārdzīvoja valsts prettiesiskās rīcības rezultātā radīto veselības kaitējumu viņas dēlam.

[3.7] No Valsts pārvaldes iekārtas likuma, Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumiem Nr.240 „Iekšlietu ministrijas nolikums”, Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma un Ministru kabineta 2003.gada 15.aprīļa noteikumiem Nr.173 „Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nolikums” izriet, ka Iekšlietu ministrijai un VUGD nav juridiskas personas tiesību, šīm institūcijām nav savas, no valsts budžeta nodalītas mantas, tās nevar patstāvīgi rīkoties attiecībās ar trešajām personām. Līdz ar to minētās institūcijas nevar būt par atbildētājām tiesā. Tādējādi, prasītāju ieskatā, atbildētāja šajā lietā ir Latvijas Republika, kas ir juridiska persona ar patstāvīgu tiesībspēju un rīcībspēju.

Prasība pamatota ar konstitucionālā likuma „Cilvēka un pilsoņu tiesības un pienākumi” 37.pantu, Civillikuma 5., 1770., 1779., 1782., 2347. un 2349.pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1. un 5.pantu, Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 21.pantu.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2007.gada 8.oktobra spriedumu prasība apmierināta daļēji. Tiesa nospriedusi piedzīt no Latvijas Republikas par labu G.R. atlīdzību par morālo kaitējumu Ls 100 000 un par labu M.S. atlīdzību par morālo kaitējumu Ls 20 000, kā arī zaudējumus Ls 11 243,34.

[5] Izskatījusi lietu sakarā ar Iekšlietu ministrijas apelācijas sūdzību un G.R. un M.S. pretapelācijas sūdzību, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta (turpmāk – Civillietu tiesu palāta) ar 2009.gada 30.aprīļa spriedumu prasību apmierinājusi daļēji. Tiesa piedzinusi no Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas par labu M.S. zaudējumus Ls 6816,48. Pārējā daļā prasību noraidījusi. Spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Tā kā Valsts pārvaldes iekārtas likums stājās spēkā 2003.gada 1.janvārī, konkrētajā lietā nevar vadīties no Valsts pārvaldes iekārtas likuma, kā to norādījuši prasītāji, bet jāvadās no Civilprocesa likuma un Civillikuma normām. Atbilstoši Civilprocesa likuma 25.panta pirmās daļas 2.punktam civilprasība lietā celta pret Iekšlietu ministriju kā valsts iestādi, kas ir juridiska persona. Saskaņā ar Civillikuma 1407.pantu par juridiskām personām atzīstamas valsts, pašvaldības, personu apvienības, iestādes, nodibinājumi un lietu kopības, kurām piešķirta juridiska personība. Līdz ar to atbildētāja šajā lietā ir Iekšlietu ministrija.

[5.2] Ar spriedumu krimināllietā par vainīgiem nelaimes gadījuma izraisīšanā atzīti un notiesāti auto pacēlāja šoferi I.I., V.G. un VUGD amatpersona P.Z. Valstij nav pienākums atbildēt par konkrētu privātpersonu prettiesiskām darbībām, kuru rezultātā nodarīti miesas bojājumi G.R. un zaudējumi M.S.

[5.3] Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas avārijas izmeklēšanas 1997.gada 25.jūlija aktu auto pacēlājs ir paaugstinātas bīstamības avots, kura nepareizas lietošanas rezultātā tika nodarīti miesas bojājumi nepilngadīgajam G.R.

Civillikuma 1782.pants paredz, - ja kāds nepiegrīž vajadzīgo uzmanību, izvēloties kalpotājus un citus darbiniekus un nepārlicinās papriekš par viņu spējām un noderību izpildīt viņiem uzliekamos pienākumus, tad viņš atbild par zaudējumiem, ko viņi ar to nodarījuši trešajai personai. Atbilstoši minētajai tiesību normai un Civillikuma 2347.pantam Iekšlietu ministrija ir atbildīga par nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu. Lai arī auto pacēlājs nodots VUGD lietošanā, minētajai valsts iestādei neiestājas civiltiesiskā atbildība par zaudējumu atlīdzināšanu, jo tā nav juridiska persona (VUGD finansējumu saņem no Iekšlietu ministrijas un ir tās struktūrvienība).

[5.3.1] Apelācijas instances tiesā prasība par zaudējumu piedziņu tika uzturēta par summu Ls 11 243,34. Prasītāju iesniegtajā zaudējumu aprēķinā ietverti izdevumi par: ārstēšanos ārstniecības iestādēs Latvijā un Bāzeles bērnu klīnikā, medikamentiem, pārtiku, aviobiļetēm, sabiedriskā transporta pakalpojumiem, iebraukšanas caurlaidēm Jūrmalā, transportlīdzekļa izmantošanu (par degvielu), sakaru pakalpojumiem, sadzīvē nepieciešamām lietām, kā arī izdevumi, kas radušies sakarā ar M.S. ārstēšanos.

No minētā aprēķina izslēdzami izdevumi par pārtiku, kā arī izdevumi par sadzīves precēm un zaudējumi, kas radušies sakarā ar M.S. ārstēšanos. Izdevumus par pārtikas iegādi nevar uzskatīt par zaudējumiem, kas saistīti ar nelaimes gadījumu, jo pārtika nepieciešama neatkarīgi no slimības un ārstēšanās. Tāpat nav piedzenami arī izdevumi par sadzīves precēm, jo aprēķinā nav atšifrēts, kādas preces iegādātas un kuram tās ir nepieciešamas. Pie zaudējumiem nav pieskaitāmi arī izdevumi par M.S. zāļu iegādi un ārstēšanos, jo no lietas materiāliem redzams, ka viņai bijušas arī saslimšanas un operācijas, kas nav saistītas ar dēla ārstēšanos.

[5.3.2] Ministru kabinets 1997.gada 29.jūnijā piešķīris Talsu pašvaldībai Ls 100 000 traģēdijas seku likvidēšanai un pabalstu izmaksai bojā gājušo un cietušo ģimenēm. 1997.gada 15.jūlijā Ministru kabinets piešķīris vēl Ls 35 094 ārstniecības iestādēm, kurās ārstējās nelaimes gadījumā cietušie bērni.

Talsu pilsētas domes izziņā norādīts, ka no Ministru kabineta piešķirtajiem līdzekļiem M.S. izmaksāts pabalsts Ls 3000 un Ls 416,05 kompensācija medicīnas izdevumiem, kopā

Ls 3416,05. Minētais pabalsts izmaksāts tieši saistībā ar nepieciešamo ārstēšanos, līdz ar to norādītā summa ņemama vērā, aprēķinot zaudējumus par G.R. ārstēšanos. Attiecīgi par labu M.S. no Iekšlietu ministrijas piedzenami zaudējumi Ls 6816,48.

[5.4] Nav likumīga pamata prasību apmierināšanai daļā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu. Civillikuma 2349.pants paredz atlīdzību par morālo kaitējumu tajos gadījumos, kad miesas bojājumu sekas ir sakropļojums vai izķēmojums. Ar sakropļojumu saprot tādu miesas bojājumu, kura rezultātā ir skarts cilvēka orgāns, radot tā zaudējumu, darbības izbeigšanu vai vājinājumu. Ar izķēmojumu saprot tādus miesas bojājumus, kuru rezultātā cilvēka ķermeņa daļa kļūst nenovēršami atbaidoša. Sejas vai cita ķermeņa daļas bojājumu kā izķēmojumu kvalificē tiesa, bet miesas bojājuma neatgriezeniskumu nosaka eksperts.

Lietā nav iesniegti pierādījumi par to, ka G.R. ir miesas bojājumu rezultātā radies neatgriezenisks sakropļojums vai izķēmojums.

Ārsta E.E. 2003.gada 17.februāra slēdzienā norādīts, ka pacientam konstatētas funkcionālas mugurkaula un iegurņa novirzes, jostas un krūšu daļas mugurkaula skolioze un citi veselības bojājumi. Rekomendēts nodarboties ar ārstniecisko vingrošanu. Šāds ārsta konsultatīvs slēdziens nav uzskatāms par pierādījumu G.R. neatgriezeniskam sakropļojumam vai kādas ķermeņa daļas izķēmojumam.

2007.gada 24.jūlijā ģimenes ārsta izdotā izrakstā no stacionārā/ambulatorā pacienta medicīniskās kartes norādītas G.R. diagnozes, sūdzības un veselības stāvokļa novērtējums, taču nav norādīts laiks, kad šīs diagnozes uzstādītas un saslimšanas konstatētas. Turklāt, izrakstā norādīts arī uz saslimšanu ar B hepatītu un 1999.gada 30.decembra negadījumu, kad lauza kreisās kājas potīte, taču lietā nav pierādījumu, ka minētie bojājumi saistīti ar 1997.gada 28.jūnija nelaiemes gadījumu.

Lietai pievienotās atsevišķu ķermeņa daļu fotogrāfijas nav atzīstamas par pierādījumiem, jo tās nav identificētas kā piederīgas G.R. un nav norādīts fotogrāfiju uzņemšanas laiks.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 121.panta pirmo daļu ekspertīzi lietā tiesa nosaka pēc puses lūguma gadījumos, kad lietai nozīmīgu faktu noskaidrošanai nepieciešamas speciālas zināšanas zinātnē, tehnikā, mākslā vai citā nozarē. Ekspertīzes nozīmēšanu puses lietā nepieteica. Iekšlietu ministrija savos paskaidrojumos nav apstrīdējusi prasītāju norādītos miesas bojājumus G.R. tieši pēc nelaiemes gadījuma, bet prasību nav atzinusi un spriedums pārsūdzēts pilnā apjomā. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka atbildētāja ir atzinusi par pierādītu faktu, ka G.R. slimības vēsturēs uzskaitītie miesas bojājumi atzīstami par neatgriezenisku sakropļojumu vai izķēmojumu.

[5.5] Saeima 2006.gada 26.janvārī pieņēma būtiskus grozījumus un papildinājumus Civillikuma 1635.pantā, nosakot, ka katrs tiesību aizskārums, kura rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot. Minētā likuma norma stājās spēkā 2006.gada 1.martā un tai nav atpakaļejoša spēka.

Savukārt konstitucionālā likuma „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi” 37.panta otrā daļa ir pilnībā ievērota. Kā redzams no lietas materiāliem, G.R. tika sniegta ārstēšana un medicīniskā aprūpe gan Latvijas slimnīcās un rehabilitācijas iestādēs, gan ārzemēs.

Atsauce uz Latvijas Republikas Satversmes 1.pantu konkrētajā gadījumā nevar būt pamats prasības apmierināšanai par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

[6] G.R. un M.S. iesnieguši kasācijas sūdzību par Civillietu tiesu palātas spriedumu, kurā lūguši atcelt spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība, un lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[6.1] Tiesa nepareizi interpretējusi konstitucionālā likuma „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi” 37.panta otro daļu, Satversmes 1.pantu un Civillikuma 5.pantu. Tādējādi tiesa nav piemērojusi tiesiskas valsts principu, kas paredz valsts atbildību par tās pārstāvju izdarītajiem pārkāpumiem.

Ar konstitucionālā likuma „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi” 37.panta otro daļu valsts uzņēmusies pienākumu aizsargāt iedzīvotāju veselību. Tātad, valsts apņēmusies nedarīt neko tādu, kas kaitētu privātpersonu veselībai. Konkrētajā gadījumā sākotnējās publisko tiesību juridiskās personas Latvijas Republikas pārstāvji nodarīja smagus miesas bojājumus G.R., aizskarot viņa tiesības uz veselību. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka cilvēktiesību aizsardzība kā viena no tiesiskas valsts svarīgākajām garantijām nosaka valsts pienākumu nodrošināt efektīvu aizsardzību ikvienam, kura tiesības ir aizskartas (*Satversmes tiesas 2001.gada 5.decembra spriedumu lietā Nr.2001-07-0103*).

Tiesa nav vērtējusi G.R. un M.S. nodarītās ciešanas kā konstitucionālā likuma „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi” 37.panta otrās daļas pārkāpumu.

[6.2] Nelaiemes gadījuma brīdī nebija tiesību normas, kas *expressis verbis* noteiktu, ka prasītājiem ir tiesības saņemt atlīdzinājumu par Latvijas Republikas amatpersonu un darbinieku radītajām fiziskajām un garīgajām ciešanām. Taču rakstisko tiesību normu neesamība nav šķērslis atlīdzības noteikšanai.

[6.3] Pienākums radīt efektīvu mehānismu aizskarto cilvēktiesību aizsardzībai un radītā kaitējuma atlīdzināšanai valstij rodas arī no starptautiskajām paražu tiesībām, kas ir uzskatāmas par vispārējo tiesību principiem Civilprocesa likuma 5.panta izpratnē.

Saskaņā ar starptautisko paražu tiesību normām valsts atbildība, tostarp pienākums sniegt atbilstošu atlīdzinājumu, iestājas par katru tiesību, ko valsts apņēmusies aizsargāt, prettiesisku pārkāpumu. Šis princips paredz saņemt atlīdzību arī par morālo kaitējumu. Senāta praksē ir nostiprinājusies atziņa, ka Civillikuma 1. un 5.pants piemērojams gadījumos, kad citu tiesību normu piemērošanas rezultāts būtu absolūti netaisnīgs pret kādu no pusēm, kad likums neregulē konkrētās tiesiskās attiecības vai arī tieši norāda, ka jautājuma izlemšanā tiesai jāvadās pēc saviem ieskatiem (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 29.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC-353 11.punktu*).

[6.4] Tiesa pārkāpusi tiesiskās vienlīdzības principu, kas noteikts Satversmes 91.pantā, jo noraidījusi prasību daļā par morālā kaitējuma atlīdzību. G.R. atrodas salīdzināmos apstākļos ar citiem bērniem, kas nelaimes gadījuma brīdī atradās auto pacēlāja grozā un guva smagus miesas bojājumus, piemēram, A.Z., kuram tiesa piesprieda atlīdzību Ls 50 000 par morālo kaitējumu un Ls 50 000 par sakropļojumu. Izvērtējot tiesu praksi lietās par nelaimes gadījumu Talsos, secināms, ka vecākiem, kuru bērni cieta nelaimes gadījumā, ir atzītas tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzību.

[6.5] Tiesa nepamatoti atzinusi, ka Civillikuma 2349.pants piemērojams vienīgi, ja prasītājs pierādījis neatgriezenisku sakropļojumu.

[6.6] Tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 10.pantā nostiprināto sacīkstes principu un Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu, jo pati *ex officio* pārbaudījusi faktus, pret kuriem neviena puse apelācijas vai pretapelācijas sūdzībā nav iebildusi.

[6.7] Tiesa nepareizi interpretējusi Civillikuma 1407.pantu un nepareizi noteikusi atbildētāju lietā. Par to, ka iestāde ir juridiskā persona, jābūt norādei nolikumā, statūtos vai likumā. Konkrētajā gadījumā tiesību normas neparedz Iekšlietu ministrijai vai VUGD juridiskās personas statusu.

[7] Tiesas sēdē G.R. un M.S. pārstāvji kasācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem motīviem.

Iekšlietu ministrijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvji kasācijas sūdzību neatzina.

Trešās personas V.G., I.I. un P.Z. uz tiesas sēdi neieradās. Ievērojot, ka lietas dalībniekiem ir paziņots par tiesas sēdi, Senāts, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 468.pantu, atzina par iespējamu lietu izskatīt bez trešo personu klātbūtnes.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījis pārsūdzēto spriedumu un kasācijas sūdzībā norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka Civillietu tiesu palātas spriedums atceļams daļā, kurā noraidīta prasība pret Latvijas Republiku Iekšlietu ministrijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

[9] Apelācijas instances tiesa, norādot, ka konkrētajā gadījumā tā nevar vadīties no Valsts pārvaldes iekārtas likuma, bet gan no Civilprocesa un Civillikuma normām, secinājusi, ka prasītāji cēlušī prasību pret Iekšlietu ministriju kā valsts iestādi, kas ir juridiska persona. Minētie tiesas apsvērumi liecina par to, ka tiesa centusies noskaidrot, kuriem no prasības pieteikumā norādītajiem subjektiem (Latvijas Republika, Iekšlietu ministrija vai VUGD) ir juridiskas personas statuss. Šajā ziņā tiesas rīcība ir pareiza, jo saskaņā ar Civilprocesa likuma 74.panta pirmās daļas noteikumiem par pusi civilprocesā var būt juridiska persona. Tajā pat laikā secinājums par Iekšlietu ministrijas tiesisko statusu nav pareizs.

[9.1] Civillikuma 1407.pants paredz tos subjektus, kuriem privāttiesiskajās attiecībās tiek atzīts juridiskas personas statuss, proti, valsts, pašvaldības, personu apvienības, iestādes, nodibinājumi un lietu kopības, kurām piešķirta juridiska personība.

Atkarībā no tā, vai juridisko personu dibināšana un uzdevumi ir saistīti ar privāto interešu vai valsts varas funkciju īstenošanu, juridiskās personas iedala privāto un publisko tiesību juridiskajās personās. Piemēram, tāda personu apvienība kā komercsabiedrība ir privāto tiesību juridiskā persona, kas dibināta, lai īstenotu noteiktas privātās intereses. Turpretī valsts, pašvaldības un iestādes īsteno valsts varas funkcijas, tāpēc tās ir atzīstamas par publisko tiesību juridiskajām personām, kas tostarp var piedalīties privāttiesiskajās attiecībās.

Publisko tiesību juridiskās personas darbojas atbilstoši publisko tiesību principiem. Līdz ar to, lai noteiktu iestādes, kas īsteno kādu no valsts varas funkcijām, tiesisko statusu, vispirms ir jāpiemēro publisko tiesību principi, kas ietverti Satversmes 1.pantā, kā arī nostiprināti 2002.gada 6.jūnija Valsts pārvaldes iekārtas likumā (spēkā stājies 2003.gada 1.janvārī). Prasības celšanas brīdī (2007.gada 27.jūnijā) Valsts pārvaldes iekārtas likums jau bija stājies spēkā, tāpēc, nosakot atbildētāju lietā, kas ir procesuāltiesisks jautājums, tiesai nebija šķēršļi vadīties no tajā ietvertajiem principiem par valsts pārvaldes organizāciju.

[9.2] Ievērojot, ka prasības pieteikumā norādīta gan Latvijas Republika (valsts), gan tās iestādes – Iekšlietu ministrija un VUGD, Senāta ieskatā, centrālais jautājums attiecībā uz atbildētāja noskaidrošanu lietā ir tas, kā nošķirt iestādi kā juridisku personu Civillikuma

1407.panta izpratnē no valsts. Citiem vārdiem sakot, jautājums ir par to, kuras valsts iestādes privāttiesiskas saistības iegūst patstāvīgi, tas ir, savā vārdā un kuras to dara valsts vārdā. Kā jau norādīts iepriekš, atbilde uz šo jautājumu izriet no publisko tiesību principiem, kas pamato valsts organizatorisko struktūru.

[9.2.1] Tiesību doktrīnā atzīts, ka valsts ir juridiska persona, kas kā cilvēku apvienība ir pati par sevi, tā nav tālāk juridiski jāpamato, tādēļ valsts tiek apzīmēta kā sākotnējā publisko tiesību juridiskā persona. Publisko tiesību juridiskās personas statuss ir valsts juridiska īpašība.

Valsts tiesiskajā satiksmē, tāpat kā jebkura cita juridiska persona kā abstrakts veidojums, var piedalīties tikai ar „reālu veidojumu” starpniecību, kurus sauc par orgāniem. Juridiskas personas orgāns ir nevis tās pārstāvis, bet gan tās „organiska sastāvdaļa” jeb struktūrvienība, kas realizē juridiskās personas tiesībspēju (iegūt tiesības, uzņemties un izpildīt pienākumus (*sk. Levits E. Valsts un valsts pārvaldes juridiskā struktūra // Jaunā pārvalde, 2002, Nr.1(31)*)).

Valsts funkciju realizācija ir sadalīta starp valsts konstitucionālajiem orgāniem. Ministru kabinets, kas ir viens no konstitucionālajiem orgāniem (valdība), ar tam padotajām valsts pārvaldes iestādēm, kuras Valsts pārvaldes iekārtas likuma izpratnē apzīmē kā tiešās valsts pārvaldes iestādes, īsteno valsts pārvaldes funkciju. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 5.panta pirmā daļa *expresis verbis* nosaka, ka tiešās pārvaldes iestādes pārstāv Latvijas Republiku un Latvijas Republika ir atbildīga par tiešās pārvaldes iestāžu darbību.

Ievērojot minēto, Senātam ir pamats secināt, ka valsts kā sākotnējās publisko tiesību juridiskās personas struktūru veido vispirms tās orgāns (Ministru kabinets) un tā izveidotas valsts iestādes (piemēram, Tieslietu ministrija). Ja reiz Ministru kabinets un tā izveidotās iestādes ir jau esošas juridiskas personas struktūrvienības, tad pats par sevi tālāk izriet secinājums, ka savā vārdā ne orgāns, ne arī tā izveidotās iestādes nevar uzstāties, jo tiem nav savas tiesībspējas, tie normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros tikai realizē valsts kā juridiskās personas (tiesību subjekta) tiesībspēju. Neatkarīgi no tā, vai valsts darbojas publisko tiesību jomā (īsteno valsts pārvaldes funkciju) vai veic darbības privāttiesību jomā (īstenojot pārvaldes funkciju, valstij ir ievērojamas materiālās vajadzības, piemēram, orgānam, vai kādai no iestādēm savas darbības nodrošināšanai nepieciešams iegādāties kancelejas preces un tāpēc ir nepieciešams noslēgt civiltiesiskus līgumus ar citiem tiesību subjektiem), valsts ir un paliks kā sākotnējā publisko tiesību juridiskā persona ar iepriekš minēto struktūru (*sal. Balodis K. Ievads civiltiesībās. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 90.-98.lpp*).

Līdz ar to visas valsts tiešās pārvaldes iestādes savā darbībā pārstāv valsti, tāpēc privāttiesiskas saistības tās iegūst nevis patstāvīgi, bet gan valsts vārdā.

[9.2.2] Lai efektīvāk varētu veikt valsts pārvaldes funkciju, valsts kā sākotnējā publisko tiesību juridiskā persona var izveidot jaunu – no valsts atvasinātu – publisko tiesību juridisko personu, un nodot tās pārvaldībā daļu no saviem valsts pārvaldes uzdevumiem (*sk. Levits E. Valsts un valsts pārvaldes juridiskā struktūra // Jaunā pārvalde, 2002, Nr.1(31)*). To paredz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1.panta 2.punkts – atvasināta publiska persona ir cita ar likumu vai uz likuma pamata izveidota publiska persona, kurai ar likumu piešķirta sava autonoma kompetence, kas ietver arī sava budžeta veidošanu un apstiprināšanu, un kurai var būt sava manta.

Valsts pārvaldes iestāde kā atvasināta publisko tiesību juridiskā persona (patstāvīga jeb autonoma valsts iestāde) tiek veidota tikai izņēmuma kārtā, proti, kad valstī citādi nav iespējams nodrošināt pienācīgu pārvaldi noteiktā izpildvaras jomā (*sk. Satversmes tiesas 2006.gada 16.oktobra spriedumu lietā Nr.2006-05-1*). Normatīvajā aktā, uz kura pamata valsts izveido atvasinātu publisko tiesību juridisko personu, parasti tiek norādīts, ka attiecīgā iestāde ir pilntiesīga autonoma valsts iestāde (piemēram, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 57.pants paredz, ka Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome ir neatkarīga pilntiesīga autonoma institūcija, savukārt, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma 2.pants paredz, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir pilntiesīga autonoma valsts iestāde). Tādējādi autonomās valsts iestādes uz likuma pamata tiek atzītas par publisko tiesību juridiskām personām, kas ne tikai publisko tiesību jomā, bet arī civiltiesiskajā apgrozībā uzstājas savā vārdā.

Ievērojot minētos apsvērumus, Senāts secina, ka Civillikuma 1407.panta izpratnē iestāde ir ar likumu vai uz likuma pamata izveidota patstāvīga jeb autonoma valsts iestāde. Turpretī visas citas tiešās pārvaldes iestādes nav iestādes Civillikuma 1407.panta izpratnē.

[9.3] Ņemot vērā 9.2.punktā norādītos apsvērumus, noskaidrojams prasības pieteikumā minēto valsts iestāžu tiesiskais statuss.

Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.240 „Iekšlietu ministrijas nolikums”, paredz, ka Iekšlietu ministrija ir tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas pakļauta iekšlietu ministram. Savukārt VUGD ir iekšlietu ministrijas padotībā esoša iestāde. Tādējādi gan Iekšlietu ministrija, gan VUGD iekļaujas vienotajā tiešās valsts pārvaldes hierarhiskajā sistēmā un juridiski tās ir sākotnējās publisko tiesību juridiskās personas - Latvijas Republikas - struktūrvienības. Tas arī nepārprotami izriet no „Iekšlietu ministrijas nolikuma” 6.7.punkta, kurā noteikts, ka ministrijas darbības nodrošināšanai ministrija valsts vārdā veic privāttiesiskus darījumus.

Līdz ar to secināms, ka Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1.panta izpratnē ne Iekšlietu ministrija, ne arī VUGD nav atvasinātas publiskas personas (autonomas valsts iestādes) un

taisni tāpēc tām nav juridiskas personas statuss, un tās nav uzskatāmas par iestādēm Civillikuma 1407.panta izpratnē. Tādējādi, kā tas pareizi norādīts prasības pieteikumā, kā atbildētāja lietā ir Latvijas Republika (valsts), savukārt Iekšlietu ministrija un VUGD ir iestādes Valsts pārvaldes iekārtas likuma izpratnē, kas tām nodotās kompetences ietvaros realizē valsts tiesībspēju un rīcībspēju.

[9.4] Kā redzams no apelācijas instances tiesas sprieduma rezolūīvās daļas, tiesa ir piedzinusi zaudējumus no Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas. Ievērojot šā sprieduma 9.2.punktā norādītos apsvērumus, minēto sprieduma formulējumu var interpretēt tā, ka zaudējumi ir piedzīti no Latvijas Republikas, jo Iekšlietu ministrija juridiski ir tikai valsts struktūrvienība. Līdz ar to, Senāta ieskatā, sprieduma rezolūīvās daļas formulējums konkrētajā gadījumā pats par sevi nav vērtējams kā pamats sprieduma atcelšanai. Tomēr, nolūkā izvairīties no pārpratumiem, ko var radīt neprecīzs sprieduma formulējums, Senāts vērš uzmanību, ka sprieduma rezolūīvajā daļā precīzi norādāms tiesību subjekts, pret kuru taisīts spriedums.

[10] Senāta ieskatā, apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka valstij nav pienākums atbildēt par valsts iestādes amatpersonas un darbinieku prettiesiskajām darbībām.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka valsts amatpersonas rīcība tiek pierēķināta attiecīgajam valsts orgānam (šajā gadījumā vispirms iestādei) kā šī orgāna rīcība, savukārt orgāna rīcība tiek pierēķināta valstij kā juridiskajai personai. Tātad uz ārpusi amatpersonas rīcība ir valsts rīcība – ar no tā izrietošajām juridiskajām sekām, it sevišķi atbildību (*sk. Levits E. Valsts un valsts pārvaldes juridiskā struktūra // Jaunā pārvalde, 2002, Nr.1(31)*). Minētā tēze sasaucas arī ar civiltiesību teorijā pausto atziņu, ka juridiskās personas atbildība par kaitējumu, kas radies tās orgānu prettiesiskas rīcības rezultātā, ir vispāratzīts un neapstrīdams civiltiesību princips. Tā kā juridiskā persona bez fizisko personu līdzdalības nav spējīga uz nekādu patstāvīgu darbību, tad tā atbild par tās orgānu sastāvā esošo personu prettiesisko rīcību (*sk. Balodis K. Ievads civiltiesībās Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 94.-95.lpp*).

Ievērojot minēto, secināms, ka Latvijas Republika ir atbildīga par tās iestāžu amatpersonu prettiesisko rīcību, un apelācijas instances tiesai atbilstoši prasības pieteikumā norādītajam pamatam (valsts ir atbildīga par tās amatpersonu rīcību) bija jāizvērtē valsts atbildība gan par tās amatpersonas, gan VUGD darbinieku rīcību. Šajā aspektā nav būtiskas nozīmes apstāklim, ka valsts amatpersona (P.Z.), kā arī VUGD darbinieki (I.I. un V.G.) par savu rīcību notiesāti ar spriedumu krimināllietā. Minētais var ietekmēt vienīgi valsts tiesības celt regresa prasību pret tās amatpersonu, taču neietekmē tās atbildību pret trešajām personām – G.R. un M.S.

[11] Senāts atzīst, ka Civillietu tiesu palātas argumenti, uz kuru pamata noraidīta prasība daļā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu, ir nepamatoti.

Saistībā ar valsts pienākumu atlīdzināt morālo kaitējumu 1997.gada 28.jūnija nelaimes gadījumā Talsos cietušo personu ģimenēm Senāts jau iepriekš norādījis, ka tiesai jāņem vērā Civilprocesa likuma 5.pants un starptautiskajos cilvēktiesību aizsardzības dokumentos, tostarp Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk- Konvencija) nostiprinātās cilvēktiesības kopsakarā ar Konvencijas 13.pantu, kas uzliek valstīm pienākumu nodrošināt efektīvu šo tiesību aizsardzības mehānismu. Tāpat tiesai jāievēro Satversmes 1.pants, kurā ietverts vispārējs tiesību princips, ka jebkuras demokrātiskas valsts pienākums ir garantēt ikvienas personas cilvēktiesību ievērošanu un nodrošināt tiesību aizsardzību. *(sk. Senāta 2009.gada 16.decembra spriedumu lietā Nr.SKC-579).*

Līdz Satversmes papildināšanai ar 8.nodaļu cilvēktiesību ievērošanu nodrošināja konstitucionālais likums „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi”, kura 37.pants paredzēja valsts pienākumu aizsargāt iedzīvotāju veselību un garantēt katram ar likumu noteiktu medicīniskās palīdzības minimumu. Tādējādi principi, kas tika iekļauti Satversmes 8.nodaļā attiecībā uz personas dzīvības un veselības aizsardzību, jau pirms tam bija nostiprināti minētajā konstitucionālajā likumā, kas bija spēkā arī nelaimes gadījuma brīdī.

Līdz ar to atlīdzinājuma sniegšana par pamattiesību pārkāpumu, ko indivīdam nodarījusi valsts, ir uzskatāma par atbilstošu cilvēktiesību aizsardzības principa konkretizāciju.

No iepriekš minētā secināms, ka gan Konvencija, gan konstitucionālais likums „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi” paredz valsts pienākumu aizsargāt cilvēka dzīvību un veselību, savukārt, konstatējot, ka ir noticis minēto pamattiesību pārkāpums, personai ir tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu, tostarp atlīdzību par fiziskām un garīgām ciešanām.

Apelācijas instances tiesa, konstatējot, ka pēc nelaimes gadījuma G.R. sniegta medicīniskā palīdzība un nodrošināta ārstēšanās, atzinusi, ka valsts ir ievērojusi prasītāja tiesības uz veselību. Senāta ieskatā, konstitucionālā likuma „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi” 37.pantā paredzētās pamattiesības uz veselības aizsardzību tiesa interpretējusi sašaurināti, jo nav ņēmusi vērā, ka tās attiecināmas arī uz pašu kaitējuma nodarīšanas faktu, proti, privātpersonai ir tiesības ne tikai saņemt medicīnisko palīdzību pēc tam, kad kaitējums jau ir nodarīts, bet arī tiesības paļauties, ka kaitējums tās veselībai netiks nodarīts. Turklāt, situācijā, kurā veselībai nodarītais kaitējums ir bīstams dzīvībai, šīs tiesības saistāmas arī ar personas tiesībām uz dzīvību.

Tādējādi, izskatot lietu atkārtoti, tiesai jāievēro konstitucionālā likuma „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi” 37.panta tvērums, kā arī jāpiemēro valsts atbildības princips par pamattiesību pārkāpumu.

[12] Civillikuma 2349.pants paredz, ka gadījumā, ja miesas bojājuma sekas bijušas sakropļojums vai izķēmojums, tad arī par to noteicama atlīdzība, pēc tiesas ieskata.

Minētās tiesību normas mērķis ir noteikt tiesisko pamatu atlīdzības piešķiršanai par personas garīgajām ciešanām saistībā ar radušos sakropļojumu vai izķēmojumu, un tas ir vērtējams kā patstāvīgs pamats morālā kaitējuma atlīdzībai.

Ne agrākajā, ne arī šobrīd spēkā esošajā Civillikuma 2349.panta redakcijā nav paredzēts, ka atlīdzība ir piešķirama vienīgi gadījumā, ja miesas bojājuma rezultātā nodarītais sakropļojums vai izķēmojums ir neatgriezenisks. Šajā jautājumā apelācijas instances tiesa atsaukusies uz Civillikuma saistību tiesību daļas komentāros norādīto, ka sejas vai citas ķermeņa daļas bojājumu kā izķēmojumu kvalificē tiesa, bet miesas bojājumu neatgriezeniskumu nosaka eksperts. Atzīstot, ka lietā nav iesniegti pierādījumi par miesas bojājumu seku raksturu, tiesa noraidījusi prasību daļā par atlīdzības noteikšanu sakarā ar radušos sakropļojumu vai izķēmojumu.

Senāta ieskatā, doktrīnā izteiktā atziņa nevar sašaurināt tiesību normas tvērumu un paredzēt nepieciešamību visos gadījumos konstatēt kaitējuma neatgriezeniskumu. Ja reiz Civillikuma 2349.pants paredz pamatu morālā kaitējuma atlīdzināšanai par sakropļojumu vai izķēmojumu, un persona noteiktā laika posmā ir izjutusi garīgas ciešanas sakarā ar radušos sakropļojumu vai izķēmojumu, tad viņa ir tiesīga saņemt par to atlīdzinājumu. Līdz ar to laika posms, kādā saglabājas miesas bojājuma sekas izkropļojuma vai izķēmojuma veidā, var būt papildu kritērijs morālā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanai, taču tas nevar būt pamats secinājumam, ka persona nav tiesīga saņemt atlīdzinājumu vispār.

[13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Apelācijas instances tiesa, norādot spriedumā, ka Iekšlietu ministrija nav apstrīdējusi prasības pieteikumā minētos miesas bojājumus, kas G.R. radušies sakarā ar nelaiemes gadījumu Talsos, tomēr vērtējusi iesniegto pierādījumu attiecināmību un atzinusi, ka lietai pievienotās atsevišķu ķermeņa daļu fotogrāfijas nav identificējamās kā piederīgas G.R., tāpēc nav atzīstamas par pierādījumiem, lai apmierinātu prasību saskaņā ar Civillikuma 2349.pantu.

No tiesas sēdes protokola redzams, ka tiesa ir izskaidrojusi prasītāju pārstāvjiem tiesības iesniegt pierādījumus par faktiem, uz kuriem viņi pamatojuši prasījumus. Šāda tiesību izskaidrošana paredzēta gadījumā, kad par kādu no faktiem nav iesniegti pierādījumi. Prasītāju pārstāvji tiesai bija iesniegusi vairākus pierādījumus par G.R. veselības stāvokli, tostarp fotogrāfijas, lai vizuāli apliecinātu iegūto miesas bojājumu raksturu. Senāts konstatē, ka

protokolā nav norādīts uz to, ka lietā iesniegtos pierādījumus pretējā puse ir apstrīdējusi, tostarp, ka fotogrāfijās redzamais nav saistāms ar G.R. nodarītajiem miesas bojājumiem. Līdz ar to, izspriežot prasību par atlīdzinājuma piešķiršanu sakarā ar sakropļojumu vai izķēmojumu, atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta noteikumiem tiesai bija jāvērtē iesniegtās fotogrāfijas par miesas bojājumu raksturu kopsakarā ar pārējiem pierādījumiem par G.R. veselības stāvokli.

Pie norādītajiem apstākļiem Senātam ir pamats atzīt, ka tiesa, neizvērtējot iesniegtos pierādījumus to kopumā, pārkāpusi Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu, kā arī 10.pantā nostiprināto sacīkstes principu.

[14] Lai arī kasācijas sūdzība par Civillietu tiesu palātas spriedumu iesniegta daļā, kurā noraidīta prasība, tajā nav ietverti argumenti un apsvērumi attiecībā uz sprieduma motīviem par prasītājam M.S. nodarīto zaudējumu atlīdzību. Līdz ar to Senātam nav pamats izvērtēt Civillietu tiesu palātas sprieduma tiesiskumu norādītajā daļā, un tajā tas ir atstājams negrozīts.

[15] Ievērojot minētos apsvērumus, Senāts secina, ka apelācijas instances tiesas spriedums daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir nepamatots un atceļams, jo tiesa nav pareizi piemērojusi materiālo tiesību normas (*sk. 11., 12.punktu*), kā arī pārkāpusi procesuālo tiesību normas (*sk. 13.punktu*).

Izskatot lietu atkārtoti, apelācijas instances tiesai jāņem vērā Senāta iepriekš norādītais attiecībā uz atlīdzības par morālo kaitējumu apmēra noteikšanu un tiesas tiesībām vadīties no Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzības likumā noteiktā, ņemot vērā lietā konstatētos apstākļus (*sk. Senāta 2009.gada 16.decembra spriedumu lietā Nr.SKC-579*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Augstākās tiesas Senāts

nosprieda

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 30.aprīļa spriedumu atcelt daļā, ar kuru noraidīta prasība pret Latvijas Republiku Iekšlietu ministrijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu un lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs	senators	(<i>paraksts</i>)	A.Laviņš
	senators	(<i>paraksts</i>)	K.Torgāns
	senators	(<i>paraksts</i>)	N.Salienieks